bezrozumný

spr. ne

Halleluj 55

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezsenný

sfr-bezesný

Hallkuts 56

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezslovný, bezslovný

řid. u. beze –

Hallkuš 61

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezsmyslový

řid. m. bezsmyslný

Hallkus 61

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bez stoudvý

řád. m. bezstudvý

Hall Ruž 61

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-beztal

nář. m. beztoho Hallrud 61

dial. Hall NŘ 19 22 (Koudela?)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bertaž

lid. → spis.

Haller Problem ... II, 11

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezúčast

PS: nefr.

mechanická složenina

Hall NŘ 20 47

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezúčast

spr. neúčast // neúčastenství // lhostejnost

Hallerová 61

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezúčelně

// bez účelu // bez cíle <žil, toulal se b-ě>

chyb.: b-ě se snažil dojít cíle

sfr. bezvýsledně // nadarmo // marně

„ta snaha nemohla být bez cíle, bez účelu"

podávat žádost b-ě

sfr. marně // nadarmo // bezvýsledně

Hallkud 61

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bezúčelnost <lidského života>
neczs. m. marnost

Hall NR 15 117 (Soldan)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

– bezúčelné bědování

spr. marné

Hall NŘ 26, 121 (Hramolöv)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezúčelný, -ě, -ost

PS: spis.

Hall NŘ 20 47

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bezúčelný

b-é pátrání, syn. bezvýsledné || marné || zbytečné

„účel musilo mít"

žádost je b-á, syn. zbytečná || marná

Hallerová 61

<jiskou z reality ... nebyl náhodný ani b-ý>

neces.

nebyl marný?

měl účel?

Halle NR 15 136

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezúčelný

gr. ne-

Hallerluš 55

připouští: b-ý život, b-é potulování

b-é špacírky, m. zbytečné t. 61

Hall NŘ 14 60 (Guth-Jark.)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bezúmyslně

říd. m. bez úmyslu // bezděky // mimovolně // nerad // nechtíc // omylem

Hallfuš 61

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bezúmyslný

říd. n. bez úmyslu, bezděčný Hallekař 61

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezúplatný

Spr. ne—

Hallbach 55

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezúspěšný

spr. ne—

Hallkud SJ

b-á hra „papírové" m. ne— // manuá

Hall NR 13 231 TN

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezvadný
b-á metoda
opraveno na správná metoda

Halle NR 13 229 TN

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bezvědomý

říd. m. bezvědomě // bez uvědomění // bez vědomí

Hallkuš 61

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezvinný, -ě

říd. m. bez viny

Hałekuš 61

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezoláda

PS: nespr

mechanická složenina

Hall NR 20 47

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezvláda

Spr. — 2

Hallbuš 61

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezvolky

PS: nespr. m. nevolky, bezděky, mané

Hall NR 20 47

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezvýhradný
b-á láska m. bez výhrad // naprosto oddaná apod.
Hall NR 14 155 (Nezval)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bezvýsledný, -ost

PS: spis

Hall NR 20 47

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bezvýsledný
b-é pokusy n. manné Hall NR 14 155 (Vozval)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezvýsledný

Ertl (NR 11, 233): fr. marný

velmi rozšířeno, proto není chyb.

Hall NR 21, 40

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezvýhradně!

Spr. —ý

Hallux 61

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bezvýjimečně // - mi -

PS: l. bez výjimky, bez vyjimky

Halle NR 20 47

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezvýjimečně // bezvýminečně

l. bez výjimky // bez výminky Hallerová 61

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezvýjimečný // bezvýjiminečný

b-ý zákaz
b-á poslušnost

Hallkuš 61

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezvýlohový
b–á zásilka m. franko // vyplacená
Halle NŘ 14 192 (A)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezvýsledně

l. bez výsledku // bez úspěchu // marně

Hallkerš 61

m. marně // nadarmo

Hall NŘ 14 60 (Guth-Jarš.)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezvýsledný

Ertl (NŘ 11, 233): sr.-marný

velmi rozšířeno – proto není chyb.

Hall NŘ 21, 40

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezvýznamný <význ>

m. maličherný

Hall NŘ 14 60 (Guth-Jard.)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezzájmově

PS: l. bez zájmu

Hall NR 20 47

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bezzákonné

PS: l. nezákonné // proti zákonu

Hall NŘ 20 47

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezzácurrent

l. ne– // proti zá conu

Hallkuš 61

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezzávadný, —ě

řid.-m. bez závady // nezávadný

Hallkuš 62

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezzávazný

říd. m. bez závazku // nezávazný Hallkuš 62

b-á prohlídka m. nezávazná // volná Hall NŘ 14 192 (A)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezzemec

řád. m. bezzemek

Haleluš 62

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezzemný 'nemající pozemku'

X bezzemný 'bez země, bez vlasti'

Hallkuš 62

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezzití

říd. u. bezživostí

Hallkus 62

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bezživotní

říd. m. –ý Hallkuly 62

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

běžeti

zř. budu běžeti m. poběžilu

Hallkař 62

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

biáček // biášek

lid. m. biograf

Hallkez 63

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

biblična

PS: neupr. m. biblična

Hall NR 20 48

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bibličina

spr. — čtina

Halleluj 62

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bídačeti

řid. m. bídačiti (se), bídně žíti

Hallek. § 62

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-biedermann

něm. 'řádný', rozšafný 'člověk, dobrák'

Hallkuš 62

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

biedermeier

PS: 2. sg. -a

zdá se, že gen. -u je běžnější

Hall NR 20 4/8

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-biftek

PS : // biftek // beefsteak

Hall NŘ 20 41

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bijač

lid. m. bijan, rváč

Hallkuš 63

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

biják

vulg. m. biograf

Hallkuš 63

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bijou nesal.
rūd. m. drobný šperk Hallkus 63

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bijoutéř

řid. m. Elenotní E

Hall Rud. 63

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bíločervený, bíloruďý // bílo—
obč. běločervený
Hallkrub 63

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-biliti

fam. 'zabavovati, konfiskovati (o censuře)'

Hallkul 63

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bliti

argot. 'drancovati, rabovati'

Hall Rud 63

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bio

lid. u. biograf

Hallkuh 63

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-biopředstavení

Sr. biografické představení

Haller 63

nespr. podle něm.

Hall NŘ 14 192 (A)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

biosměs

sfr. cukrovinky (bonbony) do biografu

Hallkuz 63

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

biřič

v rozbl. u. biřic

Hale NŘ 20 6

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-biskyt

PS: // biscuit

Hall NŘ 20 4/8

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

biskyt

// biscuit z fr.

Hallkus 63

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

blábolíti, -ivý, -ivě
blábovíti

PS: || bla—

Hall NŘ 20 48

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

blahorodí

zast.

Hallkuč 64

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

blahorodý

zast. 'urozený', 'vzácný' Hall Ru 64

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bleskojistka

„ fodivné slovo"   srov. Blitzschutz

Hall NŘ 17   58 (0)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bleskosvod

PS: II hromosvod

Hall NŘ 20 48

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bleskurychle

spr. rychle jako blesk // bleskem

Hallkuk 64

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bleskurychlá <vážka>

u. jako blesk rychlá
nebo aspoň bleskorychlá PS: řid.

jh NŘ 24, 123 PřA

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bleskurychlý, -e

PS: nespr. m. blesko–, ale i tyto výrazy jsou řídké!

viz i NŘ 8, 224; 14, 224

Hall NŘ 20 4/8

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bleskurychlý

nespr. m. rychlý jako blesk // bleskový

Hallhuber 64

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bleskorychlý, -e

říd. m. rychlý: jako blesk

Hallkuš 64

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bleskurychlý

Zub. odemitá (NŘ 14, 224)

HallNŘ 21, 9

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-blikati, -avý, -avě, -avec
-ot, -ačka ...

PS: bli-

Hall NŘ 20 4/8

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

blízko sebe:

<ve fráměm blízko Berlína>

u fráme u B-a // hned u B-a

Hall NŘ 14 61 (Guth-Jark.)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

blízko

PS: ve význ. míst. i časovém bývá gen., dat. i pád předl.

v přenes. význ. podobnosti, sympatií, důvěrnosti... dat. viz též NŘ 8, 226n.

<jazyk německý je blíž holandskému>

Hall NŘ 20, 48

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-blíže!

PS: zř. v tvarech jmenných
gen., dat. a předl. pády
nelze tvrdit, že ve význ. přenes. smějí býti jen
pády prosté viz NŘ 8, 228n.

Hall NŘ 20, 48

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bliženský

říd. u. bližní

Hallerský 65

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

blížiti se

PS: komu, čemu // ku komu, k čemu

<konci> <ku konci>

<pravdě> <k pravdě>

'podobati se': vazba obojí, ale k^3 archaist

Hall NŘ 20, 45

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bližší zpodst. n.

< Bližší najdete ve vyhlášce, v prospektu >

< Bližší bude oznámeno později >

Spr. bližší poučení // podrobnosti // zevrubnější vysvětlení

Hallek S 65

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

blouditi

impf. bludí // bloudí

subst. bloudění // říd. blouzení

Hallkuš 65

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

blouditi

PS: impt. nebluď // nebloudi

bloudění, zr. – zení

Hall NŘ 20, 48

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bludisko

řid. m. bludiště

Hallkuls 65

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

blysk- || blýsk-
podle PS: blyskot, blyskota, blyskotati ...
Hall NŘ 20, 49

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-blyštěti se

PS: ‖-iti se

‖ řid. ~~se~~

Hall NŘ 20,49

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bod

„mené spr." ve význ. 'část, odstavec, oddíl, věc'

<hlavní body výkladu> spr. části // věty

<vrcholný bod programu> spr. část // oddíl // číslo // chvíle

<v tomto bodě s vámi nesouhlasím> spr. v této věci

Hallerová 66

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

bod

PS: ve význ. část, oddíl, prvek čeho menší sfr.

Hall NŘ 20 49

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

bodati / bodnouti

bodá mi v srdce, sp. mč

bodlo ——v— —v— Hallkrub 66

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bodrý
arch. ‚čilý, bystrý'
běž. ‚dobromyslný, dobrácký'
Hallekuž 66

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bodrý, -ost, -bodře

PS: běžně 'dobromyslný, dobrácký, prostodušný'

arch. 'bystrý, čilý, bujarý, veselý'

Hall NŘ 20 49

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bohdejť

zast. u. bodejť

Hallkuš 66

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bohdejž
zast. u. bodejž
Hallkuš 66

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bohopustý, –ě

PS: // bohapustý, –ě

Halle NŘ 20 49

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bojovat pro⁴ X za⁴

bojovati pro vlast (také ve prospěch vlasti proto, aby vlast měla prospěch)

X za vlast (hájit, bránit ji)

Haller NŘ 30, 172

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bolet'i

bolejí mi zuby, spr. mě Hallberg G7

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Bolevac v Srbsku

u Bolevace, ģr. -vce v rozhl.

Hall NŘ 20 6

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bolševismus

l. bolševictví

Hallkus 67

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bolševismus

PS doporučuje místo hybridního -ismus
„správnější výraz" bolševictví

J. Haller NŘ 20, 105

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bornírovanost, -ý

PS: nespr. m. omezenost, hloupost

J. Haller NŘ 20, 105

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Bosňan // — áE

podle PS

J. Haller NŘ 20, 105

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

boteč, 2-fl. botků
n. boteč
dvakrát.

Hall NR 19 22-23 (Koudelač)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-botnati
n. bobtnati
dialekt.

Hall NŘ 19 22 (Vondeláč)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Boucharon

-zast. m. dělo, moždíř

Hallkuh 68

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brabec

lid. m. v —

Hallkuš 68

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brabenec

lid. m. mravenec

Hallkuš 68

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bráč || brač <viola>

podle PS

J. Haller NŘ 20, 105

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Brahma

ind. božstvo

2. sg. -mana || -my

Podle PS

J. Haller NR 20, 105

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brahmin

méně spr. u. brahman

Hallkuby 68

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brahmin || -in

správnější brahman

podle PS

J. Haller NŘ 20, 105

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

branch

méně šp. m. Brahman Hallstatt 68

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Bránice
obec. m. — a —

Hallerová 69

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bránit 'hájiti, ochraňovati'

zprav. co || zř. čelo
kolo[4] kolo[2]

podle PS

J. Haller NŘ 20, 106

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bránit, zarazovat, varovat

doporučuje se klást větu zápornou

viz PS s. v. *brániti*

mnohoznačnost sl.

bránit = nedovolovati

<Bránil mu, aby tam chodil> × <... aby tam nechodil>

= působil (svým bráněním)

srv. <bránili, aby volně se stěhoval>

sklon ke kladnému slovu při odraz. zájmenu

<Bránil mu v tom, aby tam chodil>

<- - - chodit tam>

Haller NŘ 32, 152

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

bránit (chrániti, ochraňovati)

od čeho
<zemi od nahlého přepadení>

před čím
<prsa před úrazem>

proti čemu
<sebe proti pomlouvání>

spr. i podle PS

J. Haller NŘ 20, 106

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

bránit

překážeti, odporovati, zabraňovati, nedovolovati

komu v čem

<nebudu ti v ničem bránit> // řidč. komu co

<bránit komu přístup k čemu>

Spr. podle PS

J. Haller NŘ 20, 106

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bránit tomu, aby + Slad. slso
<aby udělal>
m.
méně Spr. Prafor. slso
<aby neudělal> Hallbud 69

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bránit, aby

/ + pravidl. slov. záporné
méně řid. kladné

řid. ⟨bránil mu, aby se nevydával v nebezpečí⟩

podle PS

J. Haller NŘ 20, 106

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brankář

podle PS
„dosud naši sportovní zpravodajové psali s -dř i -ař"
J. Haller NŘ 20, 106

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

branže

podle PS -ž-

X Prav. branše podle původ. výslovnosti

J. Haller NŘ 20, 106

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bráti hodiny, pekce, školu od koho // u koho -
někdy se pokládá za nečès.
PS: srv.

Haller NŘ 20, 138

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bráti léčiti, frašky

MB[3] : odsuzuji

PS : spr.

Haller NŘ 20, 138

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bráti míru
nejsou staré doklady
ale i v pol., franc., něm.
Haller Problém ... II, 11

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bráti
míru
někdy se překládá za recès. (sr. NŘ 15, 68n.)
PS: Spr.
Haller NŘ 20, 138

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brát míru na šaty

spr., v rázných evrop. j-ích

Haller NUČ 10, 34

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bráti místo

zřejmý Geran. m. sdrouti si

PS nenávidí, „ubohý nemá v literat.

je dokladů"

Haller NŘ 20, 139

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brati ohled na[4]

spr. míti ohled // ohlížeti se na koho // býti šetrný ke komu // dbáti čího prospěchu přání

Hallkud 70

neces. u. míti zřetel na // míti na zřeteli co

Hall NŘ 15 59 (O. Fischer)

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

bráti podíl při čem
na čem

Gr. míti podíl při čem
účast v čem // účastniti se čeho
při čem

Hallauer 70

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bráti

podíl, účast, účastenství v čem
na čem
při čem

PS: spr. míti podíl...

Haller NŘ 20, 138

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brāti průběh <tichý, bouřlivý>

sfr - míti průběh

Hallcuh 70

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brati slib od koho

sp. přijímati, vyžadovati slib
zavazovati koho slibem

Hallkuš 70

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brati

snídani

spr. míti snídani // snídati Hallkr. 70

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

–brati účast

Spr. míti účast při čem / v čem // účastniti se čeho / při čem

Haller 70

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

–bráti vrch 'nabývati vrchu'

PS i arch.

Haller NŘ 20, 138

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bráti zavděk s čím

PS uvádí jen <u>čím</u>

Haller NŘ 20, 139

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brát zřetel na co || ohled na co
k čemu k čemu

PS: l. míti zřetel, přihlížeti k čemu,
dbáti čeho

Haller NŘ 20, 135

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brati zřetel na^4

spr. míti zřetel k čemu // dbáti čeho // hleděti k čemu
na co

Hallerův 70
Hall NK 15 59 (O. Fischer)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bráti v odpor
obnovený arch. v právn. mluvě
Haller Probleme ... II 10

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bráti zpět || nazpět || nazpátek co <slovo, slib, žádost>

'odvolávati, rušiti'

někdy se pokládá za nečis.

PS: Sfr.

Haller 20, 138

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brati si čest + inf.

spr. míti čest

Hallkuk 109

zřejmý germ. m. zlášť. pokládati si za čest
PS neuvádí, „neboť nemá v literár. j-e dokladů"

Haller NŘ 20, 135

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

brati

si fráci s kým
s čím

‹dávati si fráci›

někdy se považuje za nečes.

PS: Spr.

Haller NR 20, 138

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

- brát si na sebe úlohu

„není uhlazené"

„řešáme jen o oblékání"

Hall NŘ 13 231 TN

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bratrobijce

PS: arch.

Haller NŘ 20, 139

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brázditi

PS: brázděn, brázdění

nikoli též -žd-

Haller NŘ 20, 139

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-brečeti

lid. m. plakati Hallerdy 71

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-brejle

PS { běžné || „stále ještě živý tvar" brýle
brejlatý || brý-
X jen -ej- brejlač, brejlati (pejor. dívati se), brejličky, brejliti, brejlovec, brejlový }

Haller NŘ 20, 139

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

brejliti

lid. hleděti brejlemi, vyšulovati oči na co

Hallkuš 71

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-brejlati

pejor. 'hleděti, dívati se'

Halleluš 71

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brejlatý // brýlatý

obyč. pejor. mající brejle

Hallerová 71

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Bretagne || Bretaň

podle PS

bretaňský!

Haller NŘ 20, 139

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Bretonec, -nka

bretonský jazyk || bretonština

podle PS

Haller NŘ 20, 139

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brevíř

PS: l. breviář –

Haller NŘ 20, 139

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-brevíř
měné sfr. u. breviaře
Hallkus 71

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

briliant || brilant

brilantek || briliantek

brilantový || briliantový

PS

X jen brilantin, —a, brilantně, —í, —ost, —ý

Haller NŘ 20, 139

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

brindza

sfr. bryuza Hall Ruds. 73

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

britický

gr.-britský Hallkuš 72

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

PS { bṛε || bṛεo
brčeε || brčεo }

Haller NR 20, 139-140

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brlení // brdlení

PS {
brlínka // brdlínka
brlínkový // brdlínkový
tvary s -d- dialekt.

Haller NŘ 20, 140

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

brloh || brloha (sv. Čech)

podle PS

Haller NŘ 20, 140

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Brněnka

podle PS fem. k Brünn

Haller NŘ 20, 140

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bruěti
hlava brní Zomu, str. Zohó

Hall NŘ 14 63 (Guth-Jarl.)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bronkáč || bronýráč

z mluvy rus. legionářů ‹bronevič›

PS : chyb.

Haller NŘ 20,140

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bronírák // bronyrák
leg. nesp. m. broněvik
Hallbach 72

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-vroubiti

lid. m. vroubiti, obrubovati

Hallaš 72

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bromolejotisk

PS bez forn.

Haller NŘ 20, 140

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brož f. || arch. brože

podle PS

Haller NŘ 20, 120

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-brť, -u m. // -brť, -ti f.

PS: arch.

Haller NŘ 20, 140

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brt, -u m.

zast. m. brť, -i f.

Hallchuk 72

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bruneta // brunetka
podle PS

Haller NŘ 20, 141

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bryčule form.

lid. 'vrtochy, okolky' Hallbrdy 73

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bryndza // bryndza

spr. bryndza

Hallbud 73

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Brzvany
spr. Břvany
Halldek 73

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Brzve

sfr. Bŕve Hallkuß 73

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brž

zast. m. ný – Hallebr 73

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

břečťan
Prav. – čt –
PS – čť –

Haller NŘ 20, 140

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

břečťan

m. -čt-

Hall NR 15 209 (Zavadil)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

břednouti

zast. u. broditi se <člověk břednoucí v dluzích>
táti // rozbřídati

Hallkud 73

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

břem

nať. m. modřitu

Halekuš 73

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-břemíčko

říd. m. břemínko // -čírko Hallerka 73

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

brůdil

|| brůdil i v odvozenin

podle PS

Haller NŘ 20, 140

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

břidký

zast. m. rozbředlý // řídký — b-é bahno

špinavý // hnusný — b-ý život

Hall Rud 73

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

-břidký

arch. 'mělký', 'řídký', 'rozbředlý'

X břitký 'ostře nabroušený', 'ostrý'

'pronikavý', 'prudký', 'řezný', 'jízlivý' aj.'

podle PS

Haller NŘ 20, 140

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

břidla

říd. m. břidlice

Hallkrus 73

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-břímě, břemene, — i

// břemeno -a, -u

podle PS

Haller NŘ 20, 140

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

břitmě

zast. m. Břemeno

Hallkurs 73

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bůží // bůžoví

// -e-

Hallkud 73

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-buči'

l. bouči' 'bukový porost'

Hallauer 74

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

buď – či

méně spr. n. buď – (a)nebo

<buď dnes, či zítra> Hall Ruk. 74

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

budiž

„Vždy, zvláště v projevech úředních, užívá se tohoto tvaru ve spojení s příč. trp. přes potřebnou míru místo výrazů lepších"

<Tohoto nařízení budiž ihned uposlechnuto, spr. musí každý uposlechnout>

<Od tamějšího úřadu budiž ihned oznámeno, zda...>

spr. ať váš úřad ihned oznámí

// Oznamte ihned

Haller 74

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

budoucný

spr. budoucí

Hallada 75

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

buďto – buďto

zast. n. buď – buď

buď(to) – (a)nebo   Hall RuS 75

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

–bufet

„vyslovuje se byfe nebo byfet

mask. // neutr. nelécné bufet

podle PS

Haller NŘ 20, 140

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Bůh

z milosti Boha   sfr. boží

jh NR 24, 122 PrA

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bujeti
-bující, spr. bujející

Hall NŘ 13 210 TN

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-buřač || -áč

'lidový hudební nástroj'

přen. 'tlustý, nadutý nebo povídavý člověk'

X buřač 'pták'

podle PS

Haller NŘ 20,141

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

buržuj

rus. pejor.

Hall Rus 76

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-burt

lid. m. uzenice Hallerů 76

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

butelka

fam. 'příruční láhev'

Hallkuš 77

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

buvol

m. bu–

Haller NŘ 30, 93 (Vejmanová)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

by část. = kéž // kéž by
arch., bás.
Ó, bys mi dopřál dočkat se lepších časů!
Hallerová 77

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

by

m. aby „strojené“

<rád bych viděl, co je zač ..., bych dle toho
mohl ti vhodné místo poraditi>

Hall NR 26, 123 (Kramoliš)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

by spojka
poet. m. běž. aby [ve všech významech; příklady v PS]
podle PS
Haller NŘ 20, 141

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

by m. aby spojka
spis. archaismus
dř. časté

<Řekl mu, by se vrátil>

Hallkrug 6

arch. a bás.

<Hleď, bys vína číš mi dal>

<Vracím se, bych pověděl ...>

t. 77

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

by spojka při ději následném = aby
nespr.

∠ Slunce se objevilo, by za chvíli zas zmizelo,
spr. ale >

Hallekudy 77

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

by spojka

PS: nesp. o ději následném

<Postranní stezky zjevují bloumajícího chodce jen pro vteřinu, by ihned opět zmizel, zakryt keři a stromovím>

Haller NR 20, 141

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

by podm. a přípust.
arch. m. Edyby [příklady v PS]

podle PS

Haller NŘ 20, 141

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

by = kdyby || i kdyby spojka
arch. a bás.

<By tebe nebylo (bývalo), dávno už bych byl (býval) mrtev>

<Nenastoupíme ani o krok, bychom (i) padnout měli!>

Hálek 77

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bydlení

bydlení v ateliéru PS m- -ili

Hall NŘ 19 109

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bydliti || -čti podle umětí

podle Prav, PS

Haller NŘ 20, 141

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-býlí || bejlí (Šmil., Svoblá, Bozděch, Hol.)
podle PS

Haller NŘ 20, 141

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

byť spojka připouštěcí = třebas // i když

78 „výraz čistě knižní" „nemáme tedy při jejím užívání opory ve svém živém jazyku hovorovém"

77 jen při 3. os. s přič. l-ovým

<Byť byla sebe větší poptávka, zásoby zboží postačí dokonale>

préz. nebo fut.

<Obchod s cizinou se loňského roku vyvíjel slibně, ač i tak nedosáhl úrovně let předcházejících>

78 nespr. s 1. a 2. os.

<Byť jste se byli rozhodli tak neb onak, spr. ať jste se rozhodli>

<Byť jsem nebyl zcela spokojen, spr. třebas // i když // ačkoli nejsem>

nespr. s préz., s fut.

<Byť se vám něčeho nedostává, spr. nedostávalo // i když se vám něčeho nedostává>

<Byť budou pozváni, spr. i když budou pozváni>

nespr. s kond. –/.

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

byť spojka

PS: also vždy v 3. os. a v tvaru příč. min.

byť šel

něk. byť jsem šel, byť jsme šli

něk. kondicionál byť by šel

Haller NŘ 20, 141–2

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

byť „rozšířená částice by"

jen s part. l-ovým a jen v 3. os.

⟨Byť sova pod nebe létala, sokolem nebude.⟩

⟨Byť byli všichni proti mně, nedám se.⟩

nespr. ⟨Byť jste byli zlámáni, neztrácejte odvahy⟩

⟨Byť jsem to nevěděl, mohl jsem to tušit⟩

spr. ačkoli, třebas, i když

nespr. byť by ⟨byť by to bylo pravda⟩

spr. byť to bylo pravda

Haller NŘ 11, 3

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

byť + přeď

⟨byť jsem si často stýskal⟩

tu třeba, i když

Haller NR 32, 16 (J. Lypka)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

byť + préz.

<byť nezamýšlí se tím řídit>

sm. nezamýšlel

Haller NŘ 32, 16 (J. Rypka)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

byt jsme prožili
Ofr.: i když
jh NR 25, 94 Fr

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

býti

3. os. sg. je || jest

„tvaru je dáváme přednost zvl. tam, kde by s tvarem jest zbytečně vznikala nepohodlná skupina souhlásek"

< to je strašné, ř. je >
jest

< to jest k zbláznění, ř. je >

Hall Rudy 78

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-byti

vždy se nepravem vynechává

⟨Bylo velmi chladno, ačkoli v červenci;

spr. ačkoli to bylo v červenci⟩

⟨Krajina, jež zvána fouští, spr. jež je⟩

Hallkutz 80

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bytí ve zdůrazňovací konstrukci + že

<není to náhodou, že k němu [= rozkvětu] došlo>

galicismus m. nedošlo k němu náhodou

Halle NŘ 15 136 (Soldan)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

[je]
byl to on, který

< Pahlavka však to byla, která slavnostnímu černému úboru dodávala bezděčný smutný ráz >

„napodobený ~~cizích vzorů~~ jiných j-ů"

Haller NR 32, 15 (Kupka)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

[~~byl~~]
byl to on, který

<Ona [pahlavka] však to byla, která slavnostním černému úboru dodávala bezděčný smutný ráz>

napodobení cizích j-ů

Haller NŘ 32, 15 (J. Rypka)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

byl to ..., který

uvědomoval si, že to byl Michal, který mu kdysi řekl

l. že Michal mu kdysi řekl
(fráze)

u J. Mariánka

J. Haller NR 27, 45

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

býti nadštěpně u zvrat. sls s doplňkem nespr.

<zdáme se býti nemocen
vidím se býti nucen>

Hallkud 15
80

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-býti čilo

<kdyby bylo námitek,

srv. byly námitky >

Hall Kud 191

<sotva bylo nějaké práce původní>

<bylo pak divu, když> šm. byl div

Hall NŘ 14 62 (Guth-Jark.)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

býti čeho

<té dobroty>

l- tak dobrý // tak laskav

Hall Ruk 138

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Byli Romu + vlast. jméno

Bylo mu Honza, nář. m. jmenoval se H.

Halleků 59

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

být
jest mi učiniti něco přes míru stanovenou Geb.-Erben II, 243
<bylo mi beztoho již dříve leccos vzpomenout, co ...>

Haller NŘ 30, 48 (Sezima)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

je + dat. + inf.

- bude mu vyjeviti pravdu (J. Mařánek)

l. - bude musit

J. Haller NŘ 27, 46

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

býti + dat. + inf.

< jako by nám bylo tvořiti špalír >

neživé m. jako bychom měli

Hall NŘ 15 150 (Neumann)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

býti + dat. + inf.:

„strojené"

<bylo nám tam přestáti dobrodružstvo ...>

význ. 'musiti'

viz Geb Ertl 2, 243

jh. NŘ 17 284T

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

býti + komu + inf.

„přirozená nutnost“: <Všem je(st) nám umříti>

„Nevhodně, archaisticky a namnoze strojeně se v kniž. j-e touto vazbou vyjadřuje také jiná nutnost než přirozená, povinnost“

<Bylo nám jíti oklikou, spr. Museli jsme jíti oklikou>

<V tom případě jest se obrátit na…, spr. je třeba // je nutno se obrátiti…>

Hallerová 79

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

býti

jest učiniti co 'přirozená nutnost'

<všem nám jest umříti>

kniž., arch., změle 'povinnost nebo nutnost jiná než přirozená'

<bylo mi jíti okolo domu>

podle PS

Haller NŘ 20, 142

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

býti
jest mi + inf.

<činiti>

nevhod. tam, „kde nejde o přirozenou povinnost," nýbrž jen o obj-nou potřebnost, nutnost

srv. <všem nám jest umříti>

nevhod. <před ukvapenou generalisací je arci důrazně varovati> m. je třeba // nutno

Hall NŘ 15 51 (O. Fischer)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

-bytí- cílu

<[události] i ještě dnes zdají se mi důležitými nebo poutavými. Ale nejsou jimi >

m- nejsou // nejsou takové

galicismus Hall NŘ 14 64 (Guth-Jark.)

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

—býti od čeho—
<od té dobroty>
l. tak dobrý // tak laskav—

Hallkudy 138

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

být + inf. + subjekt
sr. objekt
<Odtud je vidět naše zahrada, sr. naši zahradu>
<Byly slyšet hlasy, sr. Bylo ...>
<Byla cítit únava, sr. Bylo cítit únavu>

Hallbeck 78

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

byti

51 a je to ... ! který   Galicismus

„živé strojené"

<a je to rovněž romantika, z níž vychází G. Keller>

52 m. <a rovněž z romantiky vychází G. Keller>

Hall NR 15

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

být s Fo

doloženo Hujerem z Tas NŘ 5, 87

Haller Problem ... II, 10

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bytněti

říd. m. mohutněti

Halek 80

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bytování 'existence'

u. bytí

Hale NŘ 13 231 TN

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

bývati 'bydliti'
provincialismus

Hall NŘ 14 155 (Nezval)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Byzanc

PS: l. Byzantion // Byzantsko

Haller NŘ 20, 142

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Byzanc, -e f.

sg. Byzantsko

Hallkuß 80

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

C Č

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cacorka // cácorka

lid. n. Bonifásek

Hallkuš 80

dubeltý v PS

Hall NŘ 20 231

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cajk, cajkový, „laciná bavlněná látka"
lid.

Hallová 81

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cař

stfr. car 'císař'

HallRuš 81

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

celek

v celku

<Bylo jich v celku třináct, spr. celkem>

<Jsme si —"— podobní, —"— >

Hall KuŘ 82

<Koupil ~~jsem~~ deset metrů sukna v celku [= v jednom kuse]

X Koupil celkem deset metrů sukna [= úhrnem, dohromady]>

Hall KuŘ 82

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

celek
v celku (v citátu PS) m. celkem

Halle NR 19 108-9

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

celistvý
c–é číslo Prav. doporučovala celé číslo
PS bez opravné fázu.
Halle NR 20 231

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

celiti

arch. m. zacelovati <rámu>
spojovati v celek // scelovati

Hall Ruž 82

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

celo—

PS dokládá množství slov a uvádí bez form. nebt.-označuje za útd.: celobytostný, celocelý, celozemský,

Háll NR 20 231

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

celý + příč.
adj. jmen. <celý utrmácen, šťasten>

porušení tvarové harmonie

spr. <celý utrmácený, šťastný>

HallRuž 83

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

celý + adj.

byl celý smuten, spr. všecek smuten

X celý umazaný

„harmonie tvarová"

Hallkuk 147

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

celý + adj.

<celý zmoklý, celý bledý, celý nesvůj aj.>

brusy: nečes.

PS: bez pozn.

Halle NŘ 20 231

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cement

lid. - je to (jadro) na c. "nafrnto pisk"

Hallhub 83

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Cena

prodávat pod c-ou

PS : sp.

Hall NR 20 231

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cena

stoupnouti; klesnouti; snižnouti v c-ě

PS: sfr.

Haló NR 20 232

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Cena

za c-u²

<provésti co i za c-u života

PS: doporučuji <i kdyby tě stálo život>

<baštiti co i za c-u popularity>

PS: doporučuji <třebas tě stálo popularitu>

Hall NR 20 232

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Cena

za c-u čeho

< Chtěl se o to pokusit i za c-u života,

sp. i kdyby ho to stálo život

|| i kdyby měl na to život / obětovat

Dosáhl cíle, ale za c-u smrtelného úsilí,

sp. jen smrtelným úsilím || jen po smrtelném úsilí

Hall hr 83-84

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cena

za každou c-u

PS: spr-ji stůj co stůj
bud' jak bud'

„tam, kde není řeč
o lepší ceně"

Hall NR 20 232

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cena

za každou c-u

„Některá rčení se slovem cena jsou správná jen tehdy, je-li v nich řeč o ceně v obchodním smyslu, t. j. o peněžní částce, avšak nespr. germanismem jsou tam, kde slovo cena takový smysl nemá“

spr. Koupím to za každou rozumnou cenu

X Provedu to za každou cenu
nespr. — spr. za všech okolností // stůj co stůj // buď jak buď
děj se co děj // každým způsobem

Hall Ruk 83

<Musím tam být dnes za k-ou c-u> + 276

nespr.

cena

za žádnou c-u

PS: spr-ji za nic na světě, neškrtat, pod žádnou podmínkou

Hall NŘ 20 232

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Cena

za zásluhu cenu

sfr. Tuto knihu dnes už nekoupíte za žádnou c-u

X nesfr. Za ž-ou c-u nebude hotov včas

sfr. na žádný způsob //žádným způsobem//

//ať dělám, co dělám //za nic na světě

//nikdy //naprosto

Za ž-ou c-u se nechtěl přiznat

sfr. za nic na světě

Hallkuks 83

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

conti (51)

PS: jen co

[Haller] NŘ 21,220

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Cenitи si čeho

4f. - co X vážiti si - čeho

Hallkuch 84

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Cenově

„často zbytečné a nespr."

<C-ově předčíme povrchně konkurenční,

spr. cenou // cenami // co do ceny // vzhledem

k cenám>

<C-ově mi vaše nabídka vyhovuje,

spr. cenou // v ceně // co do ceny>

Hallbek 84

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Cenový

„často zbytečně a nesprávně, zvl. v překladech něm. složenin s Preis–, místo výrazů čistějších a lepších"

c-é snížení, spr. cen
c-á dohoda, spr. o cenách
c-ý rozbor, spr. cen
c-á otázka, spr. ceny // cen

Haller 84

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Cenová dohoda m. dohoda o cenách

Haller, Problém j-ové správnosti II,
230-31 18

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cerbulát || -v- || -g-
lid. m. uzenice || burt

Hall Ruž 84

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Cercl

nař. u. celer

Hallkuš 82

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Cetlemonicl, -elně, -elní

PS: sfr-ji -ál-

Hall NŘ 20 232

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

ceremoniel, -ní, -nost
sfr. -iál, -ní, -nost
Hall Ruž 84

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Cesmín

říd. ve. cesmína

Hallhuš 85

PS: cesmína // řidč. cesmín

HalleNŘ 20 232

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cesta

adj. + cestou form.

<vyjádřiti cestou rozumovou> spr. rozumově // prostředky rozumovými

<cestou čistě logickou odvoditi> spr. logicky

Hall NŘ 13 225 TN

PS: bez form.

<cestou práva, milosti, úřední, soudní, chemickou...>

Hall NŘ 20 232

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

cesta

c-ou čiho

< metafysika získává c-ou tušení mnohé vymoženosti >

m-tušením

Halle NŘ 13 225 TN

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Cesta

cestou cíle

„Vždy jsou takovéto opisy zlé."

podati žádost písemnou c-ou

l. písemnou žádost // písemně

prodati něco c-ou veřejné dražby

l. veřejnou dražbou // ve veřejné dražbě

c-ou výměny, l. výměnou

zaplatit c-ou firmy, c. prostřednictvím firmy // skrze firmu

c-ou ofertního řízení, l. nabídkovým řízením

Haller 85

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

cestář || arch. cestař (Vrchl.)

PS

Halle NL 20 232

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cestovati s čím

<s neštěstím> || v čem "býti obchod. cestujícím"

<v lestidle, ve šmolce>

podle PS

Halle NR 20 232

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Cestující v čem

<v textilním zboží>

Sfr. s čím

Hallkuš 85

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

céva, cévka, cévkovitý, cévkovati

X cevnatka, cevnatý, cevní, -ý, -ový, cevstvo

podle PS

Halle NR 20232

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

cigára f.
o m.

lid. m. doutník

Hallštat 87

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cikán // rod - cigán

podle PS

Hall NR 20 232

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cikorie // cichorie X cikorka, -ový

podle PS

Hall NŘ 20 232

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cíl

z cíli cílho <objasnění>

sfr. z objasnění // abychom objasnili

Hallkuz 88

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cílevědomý

m. účelný   Hall NR 14 64 (Guth-Jark.)

PS: bez fozn. (doklady z Baara, Šrámka a z čas.)

Hall NR 20 232

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cíliti

PS: ve význ. 'směřovati' fonet. arch.

Hall NR 20 232

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cítiti

zast. m. mříti // smrďovati

Hallaus 88

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Cingilingy || -ky || cinkylinky

podle PS

HallNR 20 232

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Cirkový

PŠ: kniž. u. běž. cirkusový

HallNŘ 20232

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cirkus, D.-ku

PS: kniž. u. cirkusu

Hall NR 20 233

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cirkusák, -ačka

lid.

Hallkus 88

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čitelný
lid. - ve význ. "citlivý"?

Hallkut 58

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cítit

<byl cítit pach karbolky (Herval)>

chyba

Haller NŘ 17 142

PS: „ve spojení se slovesem býti je jen vazba neosobní"

<v kuchyňce bylo cítit čerstvě vařenou kávu a připálené mléko>

<bylo ho cítit alkoholem>

Hall NŘ 20 233

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

cítiti co

Byl cítit zápach, sfr. Bylo
Byla cítit vůně, —"—
Je z nebo cítit kořalka, sfr. kořalku
Byl cítit kořalkou, sfr. Bylo ko

Hallkud 89

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cítiti co

je z něho cítit kořalka   gr. kořalku

jh. NŘ 21, 37, 234 (TPol)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cítiti se + 4. adj. jmen.

cítil se spokojena, spr. spokojen

Hallbauer 87

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cítiti se + 7. adj.

<opuštěným, zdravým>

l. opuštěn // zdráv–

Hallkrug 89

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cítiti se

být jaký, jak

PS: nespr. s být

< cítila jsem se tak opuštěná a osamělá jako
lvnička v poli >

< herečka se cítila doma ve všech
těch rolích >

Hale NŘ 20 233

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cítiti se + býti + adj. jmen.

<opuštěn>

spr. ~~býti~~

Hallkus 89

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cítiti se + býti + 7. subst.

<dítětem, boháčem, matkou>

srv. ~~býti~~

Hallkurs 89

cítil se být zrádcem

n. ~~být~~

Hall NŘ 19 92 TA

cítiti se být čím

srv. ~~býti~~

podle PS

Hall NŘ 20 233

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

citrolis

sfr. lis na citrony

Hallebud 90

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

citronovník

říd. m. citroník

Hallkud 89

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cuost

Sfr. - Ctuost

Haller NŘ 13 206 (TN)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

co ve větších zápor-

nespr. m. nic

Zhebli lyckam s nim co povídali,

spr.-nic > Hallhuber 96

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

co

<mám dost co dělat>

<Švédů není co se obávati>

MB zamítal

PS uvádí bez fozu.

Hall MŘ 20 233

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Co doplň.

< co spisovatel přispěl k zvelebení vlasti >

PS: arch.

Hall NŘ 20 233

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Co Snov.

< vlady Zadeňavé co vlna >

PS : arch.

Hall NŘ 20 233

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

co   spojka   „cocěž"

arch. m. jako (žbo) v přirovnáních a v doplňku

<Třpytí se to co zlato, spis. jako>

<Sloužil u fára co Euchar, spis. jako (žbo) // za Euchare>

<Přinesl mu to co dar, spis. jako (žbo) dar // darem>

Hallkud 97

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

co vzbaž.

<ty krásné hvězdy, co se tak lesknou>

PS: led.

Hall NR 20 233

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

CO vztah.
lid.

∠ vzpomíná na drevorubce, co ho zabil strom →

Haller NŘ 30, 92 (Vejmanová)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

co vztaž.

v j-e obecném

<To je ten muž, co u nás byl>

<Půjdeme tam, co jsme byli včera>

Hall Rudo 96

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

co chvíli

// co chvíle

< hlas co chvíli stával se hlasitějším >

// < profesor co chvíle musel hovor přerušiti >

HallNŘ 20 233

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

co je to za lidi

nespr. co jsou to za lidi

Hallkuk 96

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

co do[2]

„Zarávalo se (jako polonismus)"

PS: bez pozn.

⟨ peníz co do velikosti asi tolaru se rovnající ⟩

Halle NR 20 233

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

coby

„vulg. a nespr." m. jako(žto)

Hall Rud. 67

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Codenní

říd. m. každodenní

Hallerz 97

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

codenní, -ě

PS: říd. (doklady z Uer., V. Lurštěka)

Hale NŘ 20 239

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

coiffeur

odmítnuto jako označení [illegible]

Hallkrug 93

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cobrat(e) 'kolibrat, mnohobrat'

PS: řídk.

Hall NŘ 20 234

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

oměsíční, -ě

'každý měsíc, každoměsíční'

PS: řid.

HalešNR 20 234

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Commis

PS: buď se skloňuje: commiho, -imu..., nebo neskl.

v plur. neskl.

Halle NŘ 20 234

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

confiserie

odmítnuto jako označení podniku

Halekal 95

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Convoi (vysl. konvoa) neskl.

|| convoy (konvoj) podle „meč"

podle PS

HalleNŘ 20 234

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

copyright

PS: buď podle „brad," nebo nekl.

Halle NŘ 20 234

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Corocimí, – ě

PS: říd.

Halle NŘ 20 234

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

corpus delicti gen. corpusu práv. termín
též polygraf. termín

podle PS

Halle NŘ 20 234

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cosi X něco

„Významový rozdíl mezi ~~cosi~~ a ~~něco~~ záleží v tom, že ~~něco~~ vedle významu, který mívá ~~cosi~~, může vyjadřovat též věc sice neurčitou nebo za neurčitou vydávanou, ale přitom známou a blíže pojmenovatelnou."

Haller 47

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cosi tosi 'leccos'

„PS uvádí vedle spojení zdesi cosi vhod také téměř už zapomenuté spojení cosi tosi ve význ. 'leccos'"

< Doufala, že v nádherném bludném domě otcovském aspoň cosi tosi z těch vyplenných věcí užije (Ondráček) >

HallNŘ 20 234

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cotýlední

PS : říd.

Hall NŘ 20 234

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

coul

PS: jen podle „hrad"

„v j-e hov. se ovšem stále ještě drží nespis. tvary

podle vz. meč"

žol. 1.4. pl. coule

Hall NR 20 234

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

couvati || coufati
podle PS

Hall NR-20 234

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

couvavý

PS neuvádí dubletu s -f-

Hall NŘ 20 234

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

convuonti

|| arch. confuonti (přil. z Ital.)

podle PS

Hall NŘ 20 234

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

což

PS: někdy po způsobu latinském připojuje větu vlastně samostatnou k větě předcházející

< Tvrdil, že Avenarius je positivista, což do značné míry není pravda

tj. a to || ale to >

Hall: tento způsob užití nepokládá PS za čistý

Hall NR 20 234

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

což

m. jiných spojek

⟨... nemáme s Anglií konvenci o právní pomoci, čímž rozsudky nemohou býti vykonavatelné v druhém státu⟩

spr. a proto

⟨Vyžádal si odklad vojenské služby, což však mu bylo odepřeno⟩

spr. ale bylo mu to

Haller NŘ 11, 18

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

což

„Vztaž. zájmena což se velmi často užívá způsobem nečistým tam, kde se spojují dvě věty samostatné a kde je lépe dáti přednost spojení spojky a se ukazovacím zájm. to a pod.

∠Tvrdí, že o tom byl domluven, což není pravda,
spr. ale to >

∠Stará se o všechno sám, při čemž je docela spokojen.
spr. a je při tom
// ale přitom je >

∠Oznamte nám své přání, načež vám obratem vyhovíme,
spr. a vyhovíme vám obratem >

∠Naši objednávku jste vyřídili vzorně, začež vám srdečně děkujeme, spr. a za to vám
// a proto vám >

Haller 98

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

což

chybně m. demonstrativa

<ale již 1824 provedeno významné přestoupení ,, Čímž dva sonety ještě nápadněji nežli předtím přirovnány k sobě"

m. Tím

<básnická tvorba zakládá se na schopnosti; vyjadřovati stavy duše výrazem slovním; při čemž duši pojímáme v širokém významu vědomí i podvědomí>

m. při tom

Hall NŘ 15 55 (O. Fischer)

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

crnk // crňk

podle PS

Halle NŘ 20 235

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

ctěvý

nevlíd. c-ý dopis
c-á objednávka

vlíd. c-ý pán

Hallkuk 98

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

ctitelkyně

PS: arch. u. ctitelka

Halle NR 20 235

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cukrnatý, -ost

PS: srv. cukr-

Hall NR 20 235

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cumel

PS: buď podle „hrad" cumlu
nebo podle „meč" cumle
ale 3. 6. sg. jen cumlu

HaleNĎ 20 R35

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Cvičba

PS: zasl

Hall NR 20 235

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cvičební 'související s cvičením, záležející v cvičení'

<výkony cvičební, cvičební jízda>

X cvičebný 'určený k cvičení'

<cvičebný sál>

podle PS Hall NŘ 20 235

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cvičky

fam. "obuv do tělocvičen"

Hall Dn 99

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cvilink || cvilich těž -ový

podle PS

Hale NŘ 20 235

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

cyklamen

PS: obyč. neutr. a nesklon.

|| zř. mask. podle „hrad" cyklamenu

HallNŘ 20 235

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čajovar

čajovarič

l. varič čaje // čajový varič

Hall Ruš 100

nespr.

podle něm.

Hall NŘ 14 192 (A)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čapěti

dial. 'sedeti v dřepu // dřepěti'

Hallkurs 100

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Čar // básn. čar 'čarovnost, půvab' pl. čáry, -ů

podle PS

Hall NŘ 20 256

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Čas

PS: sr. i ve význ. 'nějaká část doby'

<Uhovořilo se o tom čas po dědině (Herben)>

= nějaký čas

<Podařilo se to, ale jen na čas (Karásek)>

= na nějaký čas

za čas 'za nějaký čas', po čase 'po nějakém čase', před časem 'před nějakým časem'

Halle NR 20 257

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čas

mám čas 'nemám naspěch'

X mám čas 'mám volno, nejsem zaměstnán'

Haller NuČ 11, 52

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

nemišti čas X. Edy

Haller Problém j-é spravnosti II

730-31 21

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Čas aranž.

<čas dokonce u mi zabil ředitel divadla>

u. nějaký čas

Germ.

J.H. NR 18 194 (N)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čas

svého času

nespr. ve význ. 'někdy // kdysi'

< svého času bývalo u nás lépe, spr. někdy // kdysi >

spr. 've své // v příslušné době // své doby // za svého času // ve svém čase (jen o minulosti)'

< Štítný si svého času získal velké zásluhy o český jazyk >

Hall Kult 107

< na jedné knížce měla svého času 200.000 Kč >

m. jednou // jeden čas   gen.

X spr. význam v svém čase // v své době'

J. H. NŘ 18 194 (N) ./.

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

čas

PS: svého času 'v své době'

∠ Také se tu zdržovala teta „paní Kněžiny", svého času proslulá mysticismem a svými zbožnými písněmi (Jirásek)

nefr. ve význ. 'kdysi, někdy'

∠ Svého času jsme měli své království a svého krále (Dyk)

HallNK 20 ZSb

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čas,
svého času

'za svého času'

podle seinerzeit

<empirismus pojednával svého času o problémech>

n. kdysi || dříve || někdy

Hall NŘ 13 224 TN

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čas

PS: svým časem ‘v náležitou, vhodnou chvíli’

<Každé umění se svým časem k něčemu hodí (Světlá)>

nespr. ve význ. ‘někdy, kdysi’

Hall NŘ 20 256

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čas

svým časem

nespr. ve význ. 'někdy || kdysi'

<Svým časem bývalo u nás lépe, spr. kdysi || dříve>

spr. 've vhodnou || náležitou dobu (obyč. budoucí)'

<Svým časem ti to povím> Hall Ruk 107

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čas

ve svém čase

nespr. ve význ. 'včas // v pravý čas'

<Útok byl zahájen ve svém čase, spr. včas // v pravý čas>

spr. 've své době // za své doby'

<Byl to muž ve svém čase velmi vážený>

HallRuš 107

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

mítí čas
Zub: rozdíl: mám čas × mám tedy
obojí sfr.
Haller Problem ... II, 6

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čas. Korespondence
Germ.

J. H. NŘ H 194 (N)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

částka

„Je-li částka peněz přímo vyjádřena číslem, není třeba připojovat k němu slovo částka

< Zaplatil jsem za to ~~částku~~ 200 K >

Hallruz 107

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čechel, - chle || - chele
podle PS

maso.

Halle NŘ 20 25 k

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čečati
PS 'naditi se čeho / čeho-, doufati več, předpokládati co'

zprav. adnz. // zř. gen.

Hall NR 20 258

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Čekati co

<povozy> u. na povozy

Spr. ‘naditi se čeho’

Hall NŘ 14 156 (Nezval)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čekati

PS: ve význ. 'vyčkávati, připravovati se na příchod koho'
čeho

vazba na koho
na co

Hal NŘ 20 255

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Čechati kolo [2], [1] čelo
zv. a arch.

Hallkus 108

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Čepel, -e mask.

// čepeli fem.

podle PS

Hall NŘ 20 259

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čepýřiti

|| ~~č~~ čepejřiti   spis. varianty podle PS

X čepýr, čepýřitý, čepýřivý aj.

HallNŘ 21,90

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

černobýl

PS jen 2. -u, niž. -e

Hall NŘ 21, 90

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

černošnežník

PS: běž: —"— // arch. černošnežník

HallNŘ 21, 90

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

černosotěnec

PS: —„— // řidč. černosotněnec

Halle NR 21, 90

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Černozem

PS: —"— // černozemní

Hall NR 21, 90

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Čerstva

lid. u. rychle // bonem Hallbr?? 108

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

červ 'appendix'

PS: 2. sg. červa // červu

HallNŘ 21, 90

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

červeno zem (Č)

PS: —"— || červená země

Hall NŘ 21, 90

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

červivý
PS -4- II -avý 'prožraný červy'
HallNŘ 21, 90

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

červotoč

PS: mask. 'brouček Anobium'
X fem. 'červotočina'

Hall NŘ 21, 90

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

československý

říd. m. československý

Hallenka 109

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

československý

zast. „týkající se českých Slovanů"

Hallkrk 109

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čtivo

zast. u. četba // čtení

Hallkrdz 109

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

četivo ‚četba, čtení'

PS: arch.

Hall NR 21, 91

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

či

PS: „ve větě vypovídací připojuje větu nebo větný člen, který opravuje nebo doplňuje předcházející výraz anebo vůbec je pravděpodobnější než předcházející výrazy (ve smyslu spojení »nebo spíše«)"

či aspoň, či spíše, či lépe, či raději, či už, či vlastně, či ne

< Babička říkala o panu mlynáři, či lépe o panu otci, jak ho vůbec každý nazýval, že je rozšafný člověk (Němcová) >

Hall NŘ 21, 97

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

či

PS: „rozlučuje druhou část rozšiřeného členu místo správnější spojky nebo, anebo

<šli dvacet pět či třicet kilometrů>

<buď peklo či nebe>

Hall NŘ 21, 91

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Ďi

se zaměňují s nebo

Hall NR 16 2/16

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

či

<frastická filosofie či estetika>

m. nebo

Hall NR 13 231 TN

— " — 15 55 (O. Fischer)

~~— " — 15 151 (Neumann~~

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

či

[rozhoduje se o štěstí či neštěstí všech lidí>

m - nebo

jh NR 30, 158 (J. Spáčil)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

či

<dříve či později>

spr. - nebo

Jh NR 25, 94 Fr

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

či rozluč.

nespr. ve výrazech rozlučovacích (m. tázacích)

m. nebo // anebo

<Bylo to buď včera či předevčírem,

spr. nebo>

<V tom či onom oboru,

spr. v tom neb(o) onom oboru>

Haller 110

Hall NŘ 15 151 (Neumann)

či m. nebo

MORAVSKÉ ZEMSKÉ MUZEUM

či totožnost

PS: arch. ve významu spojky neboli

<před starou Poříčskou či Špitálskou branou>

HallNŘ 27, 97

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

či spojka totožnosti

arch. u. <u>neboli</u>

<národopis či ethnografie>

Hall Ruš 110

Hall NŘ 14 155 (Nezval)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

či – či rozlučovací

PS: v básni j-e

<zahynula či hlady či strachy (Světlá)>

Hall NŘ 21, 97

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čili totožnostní
m. neboli

Hall NŘ 15 15 (O. Fischer)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čili rozluč. taz.

Zř., arch. v celé otázce jednoduché n. nebo snad

< Všechno se nám zas vrátí; čili snad tomu

nevěříte? >

Hall Rub 110

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Čím

PS: čím – tím // čím – 0 obojí sp.

<čím více na kolovrátek hleděla, tím více se jí líbil>

// <Hvězd bylo čím blíže k ubývajícímu měsíci méně a méně (Rais)>

Halle NŘ 20 233

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

činel

PS: podle „hrad"
obyč. pl. činely, -ů
|| činely || zř. činele, 2. činel

HallNŘ 21, 92

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

činění

∠ metafysika jedná o povaze bytí, dění a činění →

m. jednání // konání

Hall NŘ 13 231 TN

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čímža

PS : gis

HalleNR 21, 92

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čísti

PS: četl, čtla // četla

Hall NŘ 21, 92

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čísti

čtl m. četl „odpakživa bývalo a podnes je

v j- e spis. e

– buď „přemrštěná“ snaha o tvaroslov. správnost, nebo mor. dialektismus

Hall NR 15 209 (Zaorálek)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čistit uši

PS: náležité, zde jde o opozici k výrazu uši zjívati
jinak l. sloužiti

HaleNR 21,92

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Čísti uši

kde nejde o ofak zpívané uše,

l. složiti uši

Hallkruš 117

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čistý

čistější spr. čistší

Hall NŘ 26, 119 (Kramoliš)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čistý

PS: komp. čistější // čistší

Halle NR 21,92

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čistý čiho
zast. - m. od čiho

Hallkruš 117

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čistý

PS: schvaluji všechny významy

není uveden význ. ‹učiněný, hotový›

‹čisté bláznovství›

podle něm. m. čirý, učiněný

‚význam cizí spis. j-u'

HallNŘ 21, 92

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čistý
č-é-blažnovství, sf. učiněné // hotové // čiré
Hallkuš 117

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čitati

<Karavana čitala se 150 klavalu>

u - čela

Haller NR 32/16 (J. Ry Pra)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čítati

PS: nespr. ve význ. 'obsahovati, míti'
⟨ Zlín čítal pouze 4000 obyvatelů ⟩
Hall NŘ 21, 93

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čítati

<město čítá 5000 obyvatel, sfr. má>

<kniha čítá 200 stran, sfr. má // obsahuje>

<Čítá 70 let, sfr. je mu>

Hallek 117

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čítat

variace čítá veršů šest

spr. má, obsahuje

Hall NŘ 25, 21 F. Tujman

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čítati na koho
co
<čítal jsem na vaš najisto>
PS: méně spr. m. spoléhati na koho
na co

Hall 21, 92-3

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čítati na Zoho

Spr. - spolčiti na Zoho

Hallkr. 117

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Čiv

PS -- // zast. - čiva

Hall NR̄ 21, 93

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čìva

zast. m. čiv // nerv

HallRuš 117

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čižbař

PS -"- || - ař

X čižbářství

Halle NŘ 21, 93

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

člověčský

zast. m. lidský

Hallhub 118

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čmel

PS: -e || -a

Hall NŘ 21, 93

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čúti

PS -"- // čuěti

3. pl. čuějí // čuí   impt. - čui

Hall Nl 21, 93

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čuti

čúcí m. čuějící

Hall NK 15 209 (žadralek)

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čpíti

PS -"- // čpěti

3. pl. čpí

Hall NŘ 21, 93

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čkcí

<metoda>

PS: Ø

„nepokládá' je PS patrně za slovo spis."

Hall NŘ 21, 93

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čtecí

nespr.

Hall Ruth 86

č. methoda, spr. methoda čtení // čítací methoda

Hall Ruth 118

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čivo

zast. m. čtení // četba

Hall Rud. 118

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čtvrt

<Jsou tři čtvrti na pět, spr.- je>
Byly Bylo >

Hallkr 1K

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čhrtiti

PS: čhrcen

Hall NR 21, 93

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čtvrtletí

PS -"- II říd. čtvrtrok

Hall NŘ 21, 93

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čtvrtrok

řád.

Hallek 119

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čtyřdílný
PS –"– II čtverdílný

Hall NŘ 21, 93

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čtyřhlasný

PS -"- // čtverhlasný

Hall NŘ 21, 93

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

Čtyřbran

PS -"- // čtverbran

Hall NŘ 21, 93

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čtyřka
PS -"- II čtyřka

Hall NR 21, 93

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čtyřlist

PS -"- 11 čtverlist

Hall NŘ 21, 93

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čtyrlist
řád.

Hall Rud 119

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čtyrnožec

PS -"- II čtvernožec

Halle NŘ 21, 93

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čtyrstaletý
rád.

Hallkuk 119

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čtyrverš

Ŝr. — í

Hallbue ? 119

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čtyry

čtyř, čtyřech, čtyřmi spr. -ř-

Hallkuž 119

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čtyrycet

spr. - čtyřicet

Hallkuš 119

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čubrněti

lid. n. dívati se Hallhuber 1/G

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čučeti

lid. n. čumeti // čiveti

Hallkund 119

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čuditi

lid. m. čaditi Hallkuš 119

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čuměti

lid-zhrub.- m.- zevlovati, zvědavě koukati, vyjeveně

Hallkůj 119

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

čůrek // čurka

lid. m. framek

Hallkuš 119

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM

d - struna

l. struna d

Hallhuk 119

MORAVSKÉ
ZEMSKÉ
MUZEUM